

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 524/2013-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. októbra 2013 v senáte zloženom z predsedu Milana Lálíka a zo sudcov Marianny Mochnáčovej a Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť K. D., O., zastúpeného advokátom JUDr. A. K., Č., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 12 P 237/2004, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo K. D. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 12 P 237/2004 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Čadca prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 12 P 237/2004 ďalej konal bez zbytočných priet'ahov.

3. K. D. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 4 000 € (slovom štyritisíc eur), ktoré je Okresný súd Čadca povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. K. D. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 331,13 € (slovom tristotridsaťjeden eur a trinásť centov), ktorú je Okresný súd Čadca povinný zaplatiť na účet JUDr. A. K. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 524/2013-12 zo 7. augusta 2013 bola na ďalšie konanie prijatá sťažnosť K. D. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 P 237/2004.

2. Predmetom konania pred okresným súdom je od roku 2004 zvýšenie výživného na sťažovateľa, ktorého sa tento domáha od svojho otca I. A., žijúceho v meste K. v G. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol: „*V čase podania návrhu bola navrhovateľkou moja matka... a v súčasnej dobe vstúpil ako plnoletý do konania sťažovateľ...*“ Sťažovateľ podal 5. júna 2012 sťažnosť na priet'ahy v konaní, na ktorú odpovedal listom z 5. júla 2012 podpredseda okresného súdu. V odpovedi podpredseda súdu oznámil, že jeho sťažnosť je dôvodná, a poukázal na to, že vec má v súčasnosti pridelenú už štvrtý zákonný sudca, zvýraznil cudzí prvok v konaní a v závere uviedol:

„Aj napriek tomu, že ide o skutkové zložité a procesné náročné konanie, musím konštatovať, že jeho neprimeraná dĺžka však bola čiastočne znásobená aj samotným postupom súdu (najmä pri vypracovaní a predkladaní rozsudku vo veci samej odvolaciemu súdu a následnom zrušení rozsudku prvostupňového súdu). Vašu sťažnosť v tomto smere považujem za dôvodnú.

Vzhľadom na samotnú dĺžku konania, charakter konania (vyživovacia povinnosť) som nariadil v danej veci dohľad (mesačné podávanie správ), aj napriek tomu, poslední sudcovia Mgr. J. M. a Mgr. R. G. sa snažili vo veci konať plynule s tým, že pokiaľ aj došlo v priebehu konania k zrušeniu vytýčených termínov pojednávania, išlo o objektívne dôvody na strane sudcov (dlhodobá PN).“

3. Ďalej sťažovateľ uviedol, že *„... pravdepodobne nekonaním súdu v predmetnej veci počas doby od podania návrhu v roku 2004 do súčasnej doby a keďže do dnešného dňa nie je predpoklad právoplatného skončenia veci v najbližšom období, boli porušené jeho základné práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu“.*

4. V petite sťažnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že postupom okresného súdu v predmetnom konaní bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ďalej žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu ďalej konať bez zbytočných prietahov, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 6 000 € a náhradu trov konania v sume 331,13 €. Návrh na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia odôvodnil sťažovateľ takto: *„... pocitom neistoty, márnosti, rozhorčenia, bezmocnosti a nespravodlivosti, pričom tieto negatívne pocity vyvolané postupom súdu spôsobujú sťažovateľovi stres, a to z dôvodu, že napriek sťažovateľom produkovaným dôkazom v konaní bez akéhokolvek dôvodu spočívajúceho vo výskyte prekážky postupu konania nerozhodol v samotnej veci.“*

II.

5. Ústavný súd vyzval okresný súd, aby sa k prijatej sťažnosti vyjadril, oznámil, či trvá na ústnom pojednávaní, a zaslal ústavnému súdu chronológiu procesných úkonov realizovaných konajúcim súdom v predmetnej veci od roku 2004. Okresný súd v liste doručenom ústavnému súdu 9. septembra 2013 oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní, a predložil chronológiu procesných úkonov, ktoré boli v konaní realizované:

„5. 10. 2004 – návrh A. Z. rod. D. na zvýšenie výživného na syna K. D. voči otcovi I. A., bytom G.

16. 2. 2005 – zápisnica spísaná s matkou - bola poučená o náležitostiach riadneho návrhu

17. 2. 2005 – doručený riadny návrh

8. 3. 2005 – referát sudcu (nariadil zistiť tlmočníka, žiadať správy)

6. 4. 2005 – uznesenie (ustanovenie tlmočníka M. H., K.)

13. 6. 2005 – doručená posledná žiadaná správa

30. 6. 2005 – sudca vytýčil termín pojednávania na deň 12. 12. 2005

30. 9. 2005 – uznesenie (priznaná odmena tlmočnice)

28. 11. 2005 – doručené listy od otca

1. 12. 2005 – termín pojednávania zrušený z dôvodu PN konajúceho sudcu

1. 12. 2005 – vyššia súdna úradníčka nariadila zaslať listy od otca tlmočnice na pretlmočenie

27. 12. 2005 – doručené pretlmočené listy

2. 1. 2006 – sudca vo veci vytýčil termín pojednávania na deň 23. 6. 2006 a 15. 12. 2006, zároveň nariadil zaslať písomnosti na pretlmočenie

16. 3. 2006 – vrátená záhada v doručení od tlmočnice, neprevzala v odbernej lehote

23. 6. 2006 – tlmočnica ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní

23. 6. 2006 – pojednávanie, odročené na 15. 12. 2006, žiadaná správa od zamestnávateľa matky, žiadosť o pretlmočenie listín

6. 8. 2006 – tlmočnica doručila súdu pretlmočené predvolanie a žiadosť o doručenie písomností, potvrdenie prijatia dožiadania, sudca nariadil zaslať písomnosti dožiadateľnému súdu

11. 12. 2006 – vyjadrenie tlmočnice k prekladom listín
15. 12. 2006 – pojednávanie, odročené na neurčito za účelom urgovania tlmočnice (nebolo súdu doručené pretlmočené dožiadanie, záznam kancelárie o tom, že referát o urgovaní tlmočnice nebol realizovaný z dôvodu, že dožiadanie už bolo súdu vrátené)
20. 2. 2007 – vrátené dožiadanie z dožiadaného súdu
27. 2. 2007 – sudca nariadil zaslať dožiadanie na pretlmočenie
29. 3. 2007 – JUDr. V., právny zástupca odporcu doručil súdu daňové priznanie otca za rok 2006, lekárske nálezy syna G. A., rozhodnutie o pridelení ekonomickej pomoci pri starostlivosti o chorého pre p. A., zoznam liekov a mesačné náklady na lieky
26. 6. 2007 – sudca nariadil zaslať doklady na pretlmočenie a vytýčil termín na 13. 8. 2007
13. 8. 2007 – pojednávanie, dostavila sa matka, kolízny opatrovník a právny zástupca odporcu, pojednávanie odročené na 19. 9. 2007 za účelom uzatvorenia dohody medzi účastníkmi konania
7. 9. 2007 – doručené pretlmočené doklady predložené právnym zástupcom
19. 9. 2007 – pojednávanie – vo veci vyhlásený rozsudok
12. 11. 2007 – odvolanie K. D. (stal sa plnoletým)
16. 11. 2007 – výzva pre právneho zástupcu odporcu a matku na vyjadrenie k odvolaniu
14. 1. 2008 – vyjadrenie matky, právny zástupca sa nevyjadril
12. 2. 2008 – predkladacia správa pre krajský súd
14. 4. 2008 – vrátený spis bez meritórneho rozhodnutia (rozsudok, ktorý sa doručoval účastníkom konania neobsahoval posledné dva výroky vyhláseného rozsudku)
16. 4. 2008 – sudca nariadil spis predložiť vyššej súdnej úradníčke
7. 5. 2008 – opravné uznesenie, právoplatné dňa 4. 6. 2008, spis zaslaný na krajský súd
19. 3. 2009 – návrat spisu, krajský súd rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie
28. 1. 2009 – spis opatrením predsedu súdu pridelený na konanie JUDr. Š. M. z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti sudcu Mgr. M. Š.

24. 3. 2009 – výzva pre A. Z., právneho zástupcu odporcu, kolízneho opatrovníka aby oznámili súdu, aké sú ich ďalšie návrhy na dokazovanie

20. 4. 2009 – vytyčený termín pojednávania na deň 18. 5. 2009

18. 5. 2009 – pojednávanie (nedostavil sa K. D., prítomná jeho práv. zástupkyňa, odporca a jeho právny zástupca neboli prítomní, títo svoju neúčast' na pojednávaní ospravedlnili), pojednávanie odročené na 5. 6. 2009

26. 5. 2009 – právny zástupca odporcu požiadal o odročenie pojednávania z dôvodu, že nemá telefonický kontakt na svojho klienta

5. 6. 2009 – pojednávanie – odročené na neurčito s tým, že bude zabezpečené vypočutie otca dieťaťa dožiadaným súdom

15. 6. 2009 – vyššia súdna úradníčka vyhotovila dožiadanie a požiadala o jeho pretlmočenie

2. 7. 2009 – uznesenie – ustanovený nový tlmočník (pôvodná tlmočnica sa vydala a žije vo F.)

2. 7. 2009 – zaslané dožiadanie na pretlmočenie

25. 8. 2009 – vrátené pretlmočené dožiadanie

7. 9. 2009 – zaslané dožiadanie

6. 11. 2009 – uznesenie – priznaná odmena za preklad

22. 12. 2009 – vrátené dožiadanie

21. 1. 2010 – žiadosť o pretlmočenie

18. 3. 2010 – súdu doručené podanie od dožiadaného súdu

25. 3. 2010 – zaslané tlmočnice

5. 5. 2010 – vrátené pretlmočené dožiadanie

18. 5. 2010 – spis opatrením predsedu súdu pridelený na konanie JUDr. J. M. z dôvodu odchodu JUDr. M. na výkon trestu odňatia slobody

24. 5. 2010 – žiadosť tlmočnice o predĺženie termínu na pretlmočenie, 4. 6. 2010 termín predĺžený do 30. 6. 2010

1. 7. 2010 – tlmočnica telefonicky oznámila, že nie je schopná dodržať termín z dôvodu nadmernej pracovnej zaťaženia a osobných dôvodov, zomrel jej otec, následné zdravotné problémy, oslovení ďalší dvaja prekladatelia

2. 8. 2010 – sudkyňa nariadila vyhľadať ďalších tlmočníkov

25. 10. 2010 – tlmočnica vyzvaná na vrátenie dokladov
25. 10. 2010 – tlmočníci oznámili, že sú pracovne zaťažení
10. 11. 2010 – tlmočnica vyzvaná na vrátenie dokladov
9. 11. 2010 – podanie tlmočnice
21. 12. 2010 – vrátené doklady od tlmočnice pretlmočené
10. 1. 2011 – referát sudkyne (výzva pre účastníkov konania na predloženie ďalších návrhov na vykonanie dokazovania)
14. 1. 2011 – návrhy právneho zástupcu otca
17. 1. 2011 – referát sudkyne (výzva pre práv. zást. otca na predloženie daňového priznania otca)
4. 2. 2011 – právny zástupca oznámil súdu, že telefonicky oznámil svoju klientovi uloženú povinnosť predložiť daňové priznanie za roky 2009 až 2010
11. 3. 2011 – urgencia
16. 3. 2011 – odpoveď na urgenciu, oznámil súdu, že sa klient na telefónnom čísle neozýva, požiadal súd, aby daňové priznanie vyžiadal prostredníctvom dožiadaného súdu
11. 4. 2011 – urgencia pre tlmočnicu
27. 4. 2011 – zaslané pretlmočené daňové priznanie za roky 2004 až 2008
5. 5. 2011 – tlmočnica oznámila, že nedokáže pretlmočiť notársku zápisnicu – zmluvu o prevode vlastníctva bytu, časti pozemku a ostatných spoločných nebytových priestorov v obytnom dome, ktorá bola spísaná v minulom storočí, hoci obsahu porozumela, nedokázala by ju presne preložiť, žiadala o ďalšie pokyny
10. 5. 2011 – odpoveď pre tlmočnicu, súd žiadal o preloženie aspoň podstatných náležitostí zmluvy
14. 6. 2011 – doručený preklad zmluvy
15. 6. 2011 – sudkyňa vo veci vytýčila termín pojednávania na deň 17. 8. 2011, tento termín bol zrušený z dôvodu práceneschopnosti sudkyne
22. 8. 2011 spis bol opatrením predsedníčky súdu pridelený na konanie Mgr. R. G.
13. 9. 2011 – uznesenie – priznaná odmena tlmočnice
18. 1. 2011 – sudca vytýčil termín pojednávania na deň 7. 2. 2011, odročené na neurčito

14. 2. 2012 – centrum právnej pomoci ako zástupca K. D. doručil súdu dôkazy a úpravu návrhu

15. 3. 2012 – výzva pre K. D., výzva pre Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže B.

26. 3. 2012 – odpoveď centra

3. 4. 2012 – JUDr. V. oznámil súdu, že dňa 19. 3. 2012 odstúpil od zmluvy o poskytovaní právnych služieb

19. 4. 2012 spis predložený sudcovi

Spr 140/2012 – sťažnosť K. D., sťažnosť vyhodnotená ako dôvodná, vo veci bol nariadený dohľad.“

6. Predsedníčka okresného súdu v doručenom vyjadrení opäť zvýraznila, že ide o konanie s medzinárodným prvkom, kde otec – odporca je štátnym príslušníkom G. Tento síce na zastupovanie v konaní splnomocnil slovenského advokáta, ktorý však v priebehu konania často nedisponoval príslušnými dokladmi na preukázanie pomerov svojho klienta, v určitom období ani jeho adresou bydliska. Písomné vyjadrenie uzavrela predsedníčka okresného súdu takto:

„Na neprimeranú dĺžku konania okrem opakovaných dožiadaní do cudziny nepriaznivo vplýva aj opakovaná zmena zákonných sudcov (od 5. 10. 2004 do 18. 1. 2009 Mgr. Š., od 19. 1. 2009 do 17. 5. 2010 JUDr. M., od 18. 5. 2010 do 21. 8. 2011 JUDr. M. a od 22. 8. 2011 Mgr. G.). Dĺžka konania je neprimeraná najmä z dôvodu, že ide o skutkovo zložité a procesné náročné konanie.“

7. Na výzvu ústavného súdu k vhodnosti ústneho pojednávania právny zástupca sťažovateľa v prípise doručenom 28. augusta 2013 uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

8. Po posúdení sťažnosti, vyjadrenia k nej a chronológie procesných úkonov v predmetnom konaní dospel ústavný súd na neverejnom zasadnutí senátu k záveru, že sťažnosť je dôvodná.

III.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

10. Účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov vymedzil ústavný súd vo svojej skoršej judikatúre takto: „Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota.“ (II. ÚS 26/95). Je však prirodzené a ústavný súd to už vo svojej judikatúre

zdôraznil, že každé namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, pričom tri základné kritériá sú zložitosť veci, správanie účastníkov konania a postup súdu (napr. I. ÚS 3/00, alebo I. ÚS 7/02). Medzi kritériá, na ktoré ústavný súd tiež prihliada pri svojom rozhodovaní, patrí aj predmet sporu v posudzovanom konaní a význam konania pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02 alebo II. ÚS 32/02). Štrasburská judikatúra z hľadiska významnosti veci z pohľadu sťažovateľa rozlišuje konania vyžadujúce primeranú rýchlosť, osobitnú rýchlosť a výnimočnú rýchlosť. Osobitnú rýchlosť vyžadujú štrasburské orgány ochrany práva od vnútroštátnych súdov, napr. pri konaniach spojených s osobným statusom, výnimočnú rýchlosť vyžadujú od vnútroštátnych súdov aj v prípade rozhodovania vecí týkajúcich sa rodičovských práv a povinností (teda aj rozhodovanie o výživnom).

11. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie bolo základom skúmania ústavného súdu, či postupom okresného súdu v predmetnom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Po posúdení priebehu konania z hľadiska základných kritérií, na ktoré sa prihliada, ústavný súd konštatuje:

Pokiaľ ide o zložitosť veci (právnou a skutkovú), ústavný súd konštatuje, že predmetná vec je bežnou občianskoprávnou vecou, ktorá za štandardných okolností nevykazuje zvýšenú náročnosť. Zvýšené nároky na procesnú činnosť vyvolal medzinárodný prvok, keďže otcom sťažovateľa a odporcom v konaní je osoba žijúca v G. V tejto súvislosti vyvstala v konaní objektívna potreba ustanovovania viacerých prekladateľov (ktorí nie vždy reagovali na požiadavky prekladu v určených lehotách), následného prekladania súdnych písomností, ich doručovania príslušným orgánom do cudziny, náročného zisťovania príjmových a majetkových pomerov odporcu. Všetky tieto skutočnosti ovplyvnili dĺžku konania na okresnom súde, avšak vzhľadom na charakter sporu ich v zásade nemožno pripísať na ťarchu okresného súdu.

Pri hodnotení správania sťažovateľa ako účastníka konania ústavný súd nezistil (a to ani z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu) žiadne okolnosti, ktoré by mohli byť zohľadnené v jeho neprospech, a teda nemožno mu pričítať žiadny podiel na zodpovednosti za dĺžku konania.

V postupe okresného súdu v predmetnej veci ústavný súd zistil viaceré obdobia, ktoré z ústavného hľadiska možno považovať za zbytočné prietahy v konaní. Na ťarchu okresného súdu možno vymedziť tieto obdobia:

(i) od 19. septembra 2007 do 4. júna 2008; teda obdobie od vyhlásenia rozsudku okresného súdu až po nadobudnutie právoplatnosti opravného uznesenia v dôsledku nezahody medzi vyhláseným rozsudkom a jeho písomným vyhotovením,

(ii) od apríla 2012, keď bol spis predložený konajúcemu sudcovi po doručení oznámenia právneho zástupcu odporcu o odstúpení od zmluvy o poskytovaní právnej pomoci až po podanie sťažnosti ústavnému súdu 24. apríla 2013 (z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu nevyplývajú žiadne úkony, ktoré by v tomto čase okresný súd vykonal smerom k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa).

13. Za významnejšie zo záveru o porušení označených práv sťažovateľa však ústavný súd považuje, že konanie o tak významnej veci, akou je zvýšenie výživného, kde sa vyžaduje výnimočná rýchlosť konania, nie je ani po takmer deviatich (!) rokoch od podania návrhu (ešte matkou v tom čase maloletého sťažovateľa) právoplatne skončené, nehovoriac o tom, že stále nie je vyhlásený ani rozsudok okresného súdu. Celková dĺžka stále neukončeného konania bola preto primárnym dôvodom, pre ktorý ústavný súd vyslovil, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nemožno akceptovať obranu okresného súdu, podľa ktorého *„Na neprimeranú dĺžku konania okrem opakovaných dožiadaní do cudziny nepriaznivo vplýva aj opakovaná zmena zákonných sudcov“*. V tejto súvislosti už ústavný súd zdôraznil (napr. II. ÚS 377/09), že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, posudzoval ústavný súd postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené (ne)činnosťou alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadať na skutočnosti uvedené vo vyjadrení podpredsedníčky okresného súdu. Ústavný

súd v obdobnej súvislosti uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu vo vzťahu k napadnutému konaniu nevyplýva prijatie účinných opatrení.

14. Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a prikázal okresnému súdu, aby vo veci ďalej konal bez zbytočných prieťahov. Konat' bez zbytočných prieťahov v tomto prípade znamená zvoliť efektívne právne prostriedky, ktoré budú skutočne viesť k právoplatnému rozhodnutiu o návrhu sťažovateľa na zvýšenie výživného. Voľba prostriedkov je pritom na okresnom súde, tento však musí mať na zreteli, že výklad a uplatňovanie všetkých vnútroštátnych, európskych, ako aj medzinárodných procesných noriem z jeho strany musí byť ústavne súladný (čl. 152 ods. 4 ústavy), in concreto nesmie byť prekážkou pre uplatnenie práva sťažovateľa na rozhodnutie veci v primeranej lehote, resp. bez zbytočných prieťahov. Je totiž celkom zrejmé, že doterajšia činnosť okresného súdu a ním zvolené postupy v konaní neviedli k želanému výsledku a jeho objektívna zodpovednosť za porušenie označených práv sťažovateľa je teda preukázaná.

IV.

15. Sťažovateľ v sťažnosti uplatnil a odôvodnil aj svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 6 000 €. Z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie ústavný súd spravidla prizná vtedy, keď následky porušenia práv sťažovateľa (zbytočné prieťahy v konaní) už nemožno napraviť či odstrániť (napr. III. ÚS 17/02, I. ÚS 97/09). Ústavný súd preto

výrokom nálezu priznal sťažovateľovi vychádzajúc z princípov spravodlivosti, z potreby zavŕšenia ochrany jeho práv a zo zodpovednosti okresného súdu za zistenú celkovú dĺžku konania primerané finančné zadostučinenie v sume 4 000 €. Táto výška podľa ústavného súdu primerane vyjadruje jeho ujmu spôsobenú právnou neistotou v takej právnej veci, kde sa vyžaduje výnimočná rýchlosť konania.

16. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa. S poukazom na § 36 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov a vyhlášku Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb mu bola priznaná náhrada trov konania pred ústavným súdom v sume 331,13 € (2 úkony právnej pomoci po 130,16 €, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia, sťažnosť podanú ústavnému súdu, 2 x paušálna náhrada hotových výdavkov po 7,81 €, DPH v sume 55,19 €). Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2013